

Aikakauskirja Kasvatus
Abstraktit

Välivaara, Hanna – Paakkari, Leena – Aro, Tuija – Torppa, Minna. 2018. KOULUHYVINVOINTI OPPILAIDEN KUVAAMANA. Kasvatus 49 (1), 6–19.

Artikkelissa tarkastellaan peruskouluikäisten oppilaiden käsityksiä kouluhyvinvoinnista, joka on merkittävä ulottuvuus lasten hyvinvoinnin tarkastelussa. Haastatteluaineisto (n = 63) kerättiin kolmessa keskisuomalaisessa koulussa. Aineisto analysoitiin aineisto-lähtöisen sisällönanalyysin avulla. Kouluhyvinvointi näyttäytyi oppilaiden kertomana neljänä laajana teemana, jotka olivat koulun rakenteelliset tekijät, autonomian ja itsensä toteuttamisen edellytykset, oppimisen olosuhteet sekä yhdessä toimimisen edellytykset. Oppilaat ymmärsivät kouluhyvinvoinnin moniulotteisena asiana ja kuvasivat sitä laajasti. Oppilaiden tuottaman tiedon perusteella on mahdollista tehdä konkreettisia toimenpiteitä kouluhyvinvoinnin lisäämiseksi.

Asiasanat: kouluhyvinvointi, oppilas, osallisuus, koulu

Salminen, Jaanet – Annevirta, Tiina. 2018. OPETUSSUUNNITELMAOSAAMINEN TULEVIEN LUOKANOPETTAJIEN KOKEMANA. Kasvatus 49 (1), 20–32.

Suomessa luokanopettajakoulutuksen tavoitteena on luoda perusta opettajan korkeatasoisen osaamisen kehittymiselle. Tämän osaamisen ytimessä on muun muassa opetussuunnitelmaosaaminen, sillä opetussuunnitelman katsotaan muodostavan peruskoulun opettajan pedagogisen ajattelun ja toiminnan sekä koulun kehittämisen viitekehyksen. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, millaista maisterivaiheen luokanopettajaopiskelijoiden (N = 24) opetussuunnitelmaosaaminen on heidän itsensä kokemana. Opetussuunnitelmaosaamista tarkastellaan henkilökohtaisen mielenalaisen tiedon osatekijöiden eli teoreettisen, käytännöllisen ja itsesäätelytiedon näkökulmasta, sillä yksilön korkeatasoisen ammatillisen osaamisen perustan nähdään muodostuvan näiden osatekijöiden integroitua. Tutkimukseen osallistuneet jäsenivät aluksi opetussuunnitelmaosaamistaan laatimalla aiheesta käsittekartan, minkä jälkeen toteutettiin yksilölliset haastattelut. Litteroitu aineisto analysoitiin teoriasidonnaisen sisällönanalyysin keinoin. Tulosten mukaan opiskelijoiden opetussuunnitelmaosaamisessa oli merkittäviä eroja. Parhaimmillaan koulutuksen aikaiset kokemukset oman toiminnan tietoisesta tarkastelusta ja säätelystä opetussuunnitelman tarkoitusten suunnassa auttoivat opiskelijoita rakentamaan asian-tuntevaa ymmärrystä opetussuunnitelmasta opetus- ja kasvatustyön perustana. Koulutus ei kuitenkaan pystynyt tuottamaan kaikille tuleville opettajille samalla tavalla vahvaa opetussuunnitelmaosaamista eli rakentamaan tulevien opettajien korkeatasoista henkilökohtaista mielenalaisista tietoa opetussuunnitelman tarkoituksista.

Asiasanat: opetussuunnitelma, osaaminen, opettajankoulutus, luokanopettajat

Mankki, Ville – Mäkinen, Marita – Räihä, Pekka. 2018. LUOKANOPETTAJAKOULUTUKSEN OPISKELIJAVALINTAKRITEERIT – KÖYDENVETOA SOVELTUVASTA HAKIJASTA. Kasvatus 49 (1), 33–46.

Luokanopettajakoulutuksen opiskelijavalintakriteereitä tarkastelevan artikkelimme huomio kohdistuu erityisesti opettajankouluttajien käsityksiin koulutukseen ja opettajan ammattiin soveltuvista hakijoista. Tutkimuksemme menetelmäksi valitsimme kehittävän fenomenografian, joka antoi mahdollisuuden kartoittaa kompleksisia valintakriteereitä ja tavoittaa soveltuvuuskokeiden kehittämistarpeita. Teemahaastatteluihin osallistui kahdeksan pitkään arvioitsijana toiminutta opettajankouluttajaa. Neljävaiheisen fenomenografisen analyysin tuloksena tiivistyi kolme

kuvauskategoriaa, jotka kuvasivat soveltuvuuden arviointikriteerejä opettajan ammatillisten vaatimusten, koulutettavuuden ja motivaation näkökulmista. Tutkimus toi esiin valitsijoiden välisiä käsityseroja soveltuvien hakijoiden valmiuksista ja ominaisuuksista. Esimerkiksi koulutettavuuden kohdalla toinen arvioitsija korosti nöyryyttä ja vastaanottavaisuutta opettajankoulutuksessa tarjottavalle opetukselle, toinen puolestaan arvosti kriittistä orientaatiota vallitsevien käytänteiden kyseenalaistamiseksi. Nämä paradoksit antoivat viitteitä siitä, että valintojen taustalla on pääosin ideaalipohjaisia, subjektiivisia ja vaihtelevia käsityksiä tieteellisesti perustellun tavoitepohjaisen arvioinnin sijaan. Tämä vaikeuttaa sekä valintojen kehittymistä asiantuntijatoiminnaksi että hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamista. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää soveltuvuuskoepohjaisen opiskelijavalinnan tutkimuksessa ja kehittämisessä.

Asiasanat: opettajankoulutus, opiskelijavalinnat, soveltuvuuskoee, valintakriteerit, fenomenografia

Tapper, Janne – Ratinen, Ilkka. 2018. SYSTEEMINEN OPPIMISSYKLI EHEYTTÄVÄN OPETUKSEN TIETOKÄSITYKSEN MALLINA. *Kasvatus* 49 (1), 47–61.

Eheyttävä opetus haastaa oppimateriaalit käsitteellistämään oppiainerajat ylittäviä ilmiöitä, ympäristön lisääntyvää muutosta, opiskeltavien ilmiöiden keskinäistä riippuvuutta ja opetuksessa ilmenevän vuorovaikutuksen monimuotoisuutta. Systeemiajattelun tietokäsitys ja tieteelliset periaatteet on nähty sopivina lisäämään ymmärrystä ilmiöistä, joita tutkitaan eheyttävässä opetuksessa. Mikään oppimisen teoria ei ole kuitenkaan ratkaissut tyydyttävästi, miten systeemiajattelun monimutkaiset sisällöt ja niitä selittävät lait kuvattaisiin oppimateriaaleissa. Artikkelissa kehitetään systeemiajattelun teoriaa oppimateriaalien muodon ja tehtävien ohjeistuksen näkökulmista. Käytämme systeemisen oppimissyklin menetelmää esimerkkinä yhdestä tavasta kuvata systeemisiä ilmiöitä yksinkertaisemmin.

Asiasanat: systeemiajattelu, eheyttävä oppiminen, oppimateriaali, tietokäsitys, tiedonrakentaminen

Heinonen, Taina – Järvinen, Tero. 2018. KIUUSAAMINEN JA KOULUN TUKI MIELENTERVEYSONGELMISSA — NUORET MIELENTERVEYSKUNTOUTUJAT KERTOVAT KOULUKOKEMUKSISTAAN. *Kasvatus* 49 (1), 62–74.

Artikkelissa tarkastellaan nuorten mielenterveyskuntoutujien koulukokemuksia. Mielenterveyskuntoutujalla tarkoitetaan henkilöä, joka on saanut mielenterveysongelmiinsa fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista kuntoutusta. Tutkimusaineisto koostuu yhdestätoista 18–25-vuotiaan mielenterveyskuntoutujan elämäkerrallisesta haastattelusta. Aineisto analysoitiin kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla, ja tulokset esitetään suhteessa koulun kokemukseksi: viralliseen ja epäviralliseen kouluun. Viralliseen kouluun liittyvässä kerronnassa korostui koulun tarjoama tuki mielenterveysongelmissa, erityisesti tuen puuttuminen. Kokemukset epävirallisesta koulusta liittyivät erityisesti koulukiusaamiseen, jolla haastattelujen perusteella näyttäisi olevan huomattava merkitys sekä negatiivisten koulukokemusten muotoutumisessa että kouluvuosina todettujen mielenterveysongelmien puhkeamisessa.

Asiasanat: koulukiusaaminen, masennus, mielenterveyden häiriöt, mielenterveyskuntoutajat